

ZARZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 17 marca 1936 r.

o zatwierdzeniu orzeczenia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla kopalni węgla w województwach kieleckim i krakowskim z dnia 6 marca 1936 r.

Na podstawie art. 3 ust. (2) pkt. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 604) oraz § 44 i 45 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 stycznia 1934 r. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 104) postanawiam, co następuje:

§ 1.

Zatwierdzam orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, powołanej na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 29 lutego 1936 r., wydanej w dniu 6 marca 1936 r. w sprawie załatwienia zatargu zbiorowego w kopalniach węgla w województwach kieleckim i krakowskim, podane w załączniku do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Jako datę wejścia w życie orzeczenia oznaczam dzień 1 marca 1936 r.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Wł. Jaszczolt*.

ORZECZENIE.

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza, powołana na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 29 lutego 1936 r. w myśl postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 604) w celu załatwienia zatargu zbiorowego w kopalniach węgla w województwach kieleckim i krakowskim,

na posiedzeniach w dniu 5 i 6 marca 1936 r. w Ministerstwie Opieki Społecznej w Warszawie ul. Długa Nr. 38/40,

w składzie ustalonym zgodnie z § 8, 12, 13 i 37 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 104):

Przewodniczący — p. Marjan Klott, Główny Inspektor Pracy i Dyrektor Departamentu w Ministerstwie Opieki Społecznej.

Członkowie — p. Zygmunt Sitnicki, Wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie, delegat Ministra Sprawiedliwości, oraz p. Zygmunt Korsak, Naczelnik Wydziału Węglowego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, delegat Ministra Przemysłu i Handlu,

— wobec uchylenia się przez ławników ze strony pracodawców od udziału w wydaniu orzeczenia i automatycznego ustąpienia ławników ze strony robotników —

w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

1) Rada Zjazdu Przemysłowców Górniczych w osobach:

pp. Frycza Feliksa,
Jankowskiego Władysława,
Poradowskiego Józefa,
Górnickiego Michała,
Swierczewskiego Witolda,
Tobiczyka Karola,
Walickiego Tadeusza,
dr. Rogoża Leona,

2) Warszawskie Towarzystwo Kopalni Węgla w osobach:

pp. Sagajły Witolda,
Wojewódzkiego Henryka,

3) Grodzieckie Towarzystwo Kopalni Węgla w osobie

p. Skarbińskiego Stanisława,

4) Towarzystwo Kopalni Węgla „Flora” w osobach:

pp. Marczewskiego Włodzimierza,
Zwolińskiego Mikołaja,

5) Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „Sartur” w osobach:

pp. Raźniewskiego Józefa,
Skoczynskiego Michała,
Zadroznożego Jana,

6) Compagnie Galicienne de Mines, Société Anonyme, Libiąż Mały, w osobie

p. Szczerkowskiego Zygmunta;

ze strony robotniczej:

1) Centralny Związek Górników w Polsce w osobach:

pp. Bociana Stanisława,
Oraczewskiego Piotra,
Stańczyka Jana,

2) Związek Górników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w osobie

p. Senatora Grajka Michała,

3) Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Górniczego Związku Związków Zawodowych w osobie

p. pości Kapuścińskiego Stefana,

4) Związek Zawodowy Górników „Praca Polska” w osobie

p. Michała A.

5) Klasowy Związek Zawodowy Górników w osobie

p. Bencika Antoniego,

6) Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe (Sekretariat w Sosnowcu) w osobie

p. Kowalika Józefa,

po zbadaniu istoty zatargu, przeprowadzeniu postępowania dowodowego i wysłuchaniu głosów stron —

z w a z y w s z y,

że stan obecny obowiązujący w zakresie zaszerogowania kopalni w Zagłębiach Dąbrowskim i Krakowskim jest niezadowolający, gdyż jest wynikiem przypadkowości i doraźnych posunięć oraz nie uwzględnia należyte wszystkich obiektywnych kryteriów, uzasadniających zróżniczkowanie poziomu płac,

że niewątpliwie w przyszłości konieczne jest należyte opracowanie tego zagadnienia, ustalenie pewnych ogólnych kryteriów uzasadniających zróżniczkowanie poziomu płac i włączenie poszczególnych kopalni do odpowiednich kategorii,

że wśród kryteriów tych winny być uwzględnione przede wszystkim warunki naturalne wydobycia, natomiast nie może stanowić kryterium nieumiejętą gospodarka w poszczególnych Towarzystwach, gdyż ta okoliczność nie uzasadnia obniżki płac,

że skoro zagadnienia te nie zostały w sposób należyty opracowane przez same strony i jedynie wysunięte jest zagadnienie ryczałtowego przesunięcia wszystkich kopalni do niższej kategorii, co

stanowi poprostu powszechną obniżkę płac, Komisja nie może w obecnym położeniu uważać wystąpienia pracodawców za zamiar zróżniczkowania i przeszerogowania kopalni, lecz ma do czynienia z zamiarem powszechnej obniżki zarobków w obu Zagłębiach,

że sytuacja robotników przemysłu węglowego w ocenie Komisji nie daje możliwości w chwili obecnej dokonywania jakichkolwiek jednostronnych zmian generalnych w taryfie płac ani wdół w myśl żądań pracodawców ani też w górę, jak domagają się tego organizacje robotnicze,

że według oficjalnych obliczeń statystycznych rozpiętość pomiędzy zarobkiem robotników w górnictwie węglowym na Górnym Śląsku i w Zagłębiach na przestrzeni od r. 1929 uległa pogłębieniu w sposób nieuzasadniony, co stwarza dla Zagłębi tych dodatkowy element konkurencyjnej przewagi wobec kopalni śląskich kosztem płac robotniczych, a to nie wydaje się uzasadnione,

że w obecnym położeniu kopalnictwa węglowego w Zagłębiach przeprowadzenie jakiegokolwiek obniżki powszechnej nie jest społecznie uzasadnione,

że w tych warunkach, zdaniem Komisji, jedynym wyjściem z sytuacji jest utrzymanie — w zasadzie — dotychczasowego poziomu płac,

że zasada stabilizacji płac winna być zastosowana zarówno w stosunku do kopalni, które należą do Rady Zjazdu Przemysłowców Górniczych, jak i tych kopalni, które poprzednio należały do Rady Zjazdu,

że Komisja w żadnej mierze nie uznaje za możliwe uprzywilejowywania tych kopalni, które wystąpiły z Rady Zjazdu, drogą wyłączenia ich z pod mocy wiążącej orzeczenia tem więcej, iż stan faktyczny w tych kopalniach oraz przedstawione Komisji dowody — pozwalają stwierdzić fakt istnienia na nich zatargu,

że poza tem wypowiedzenie taryfy płac w najważniejszych kopalniach Zagłębia Dąbrowskiego i Krakowskiego stwarza niebezpieczeństwo przeprowadzenia obniżki zarobków nie tylko na kopalniach, na których umowa oficjalnie została już wypowiedziona, lecz również i na kopalniach okolicznych, które wprawdzie umów dotychczas nie wypowiedziały, lecz które po przeprowadzeniu obniżki w kopalniach zrzeszonych napewno dążyłyby do zrealizowania obniżki u siebie,

że w ten sposób orzeczenie niniejsze obejmie towarzystwa i kopalnie wyliczone w sentencji orzeczenia,

że jednak Komisja, licząc się z istniejącym stanem rzeczy, zmuszona jest stwierdzić, że wbrew dotychczasowej treści obowiązującej umowy zbiorowej w praktyce stosowane są odstępstwa od obowiązującej taryfy drogą porozumienia z miejscowym przedstawicielstwem pracowniczym, co dotyczy kopalni T-wa Grodziec, Flora i innych,

że w obecnym położeniu gospodarczym powyższych kopalni Komisja nie widzi możliwości dokonywania podwyżki i przesuwania kopalni tych do kategorii, do których niegdyś należały, albowiem wstrząs taki nie byłby uzasadniony i dlatego Komisja musi ustabilizować stan obecny,

że wreszcie w odniesieniu do kopalni Warszawskiego Towarzystwa „Kazimierz” i „Juliusz” Komisja po zapoznaniu się z całokształtem sytuacji gospodarczej tych kopalni, przeciążonych nadmiarem światełek i znajdujących się w stanie wyczerpania materialnego, dochodzi do przekonania, iż kopalnie te — jeżeli wogóle mają być utrzymane w ruchu — wymagają usanowania dotychczasowej gospodarki deficytowej,

że w tych warunkach (wybierając pomiędzy masowymi redukcjami robotników na obu kopalniach lub zamknięciem jednej z tych kopalni) Komisja dochodzi do przekonania, iż dla ogółu zatrudnionych w kopalniach tych robotników korzystniejszym jest zapewnienie pracy drogą ustalenia niższego punktu obliczeniowego, czyniąc jednocześnie zastrzeżenie, że przesunięcie to jest warunkowe, obowiązuje tak długo, jak długo utrzymywany jest dotychczasowy stan zatrudnienia,

że powyższe przesłanki dają podstawę do ustalenia treści orzeczenia, wobec czego

o r z e k a:

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy kopalń węgla, stanowiących własność następujących Towarzystw:

- 1) Towarzystwa Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich Sp. Akc.,
- 2) Towarzystwa Górniczo - Przemysłowego „Saturn” Sp. Akc.,
- 3) Warszawskiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Hutniczych Sp. Akc.,
- 4) Towarzystwa Francusko - Włoskiego Dąbrowskich Kopalń Węgla Kamiennego,
- 5) Towarzystwa Bezimiennego Kopalń Węgla Czeladź,
- 6) Gwarectwa „Hrabia Renard”,
- 7) Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych Spółka Akcyjna,
- 8) Towarzystwa Akcyjnego Kopalń Węgla „Flora”,
- 9) Franko-Polskiego Towarzystwa Górniczego, Spółka Akcyjna,
- 10) Zakładów Solvay w Polsce,
- 11) Jaworznickich Komunalnych Kopalń Węgla Sp. Akc.,
- 12) Państwowej Kopalni Węgla „Brzeszcze”,
- 13) Sierszańskich Zakładów Górniczych Sp. Akc.,
- 14) Belgijskiej Spółki Akcyjnej Górniczej i Przemysłowej „Bory”,
- 15) Osady Górniczo - Przemysłowej „Trzebinia” Spółka Akcyjna.

§ 2.

W kopalniach Towarzystw wyliczonych w § 1 w zakresie płac robotniczych obowiązują postanowienia art. 2, 3, 5 umowy o warunkach pracy i płacy na kopalniach węgla kamiennego w Zagłębiu Krakowskim i Dąbrowskim w brzmieniu dotychczas obowiązującym i wypowiedzenie tych postanowień uchyla się.

Art. 4 wspomnianej umowy otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 4. Do kopalń grupy A należą kopalnie: Miłowice, Modrzejów, Niwka, Kopalnia Gwarectwa Hrabiego Renard, Kopalnie Towarzystwa Francusko - Włoskiego, Franko - Polskiego, Warszawskiego, Grodzieckiego, Kopalnie „Saturn” i „Jowisz”, Kopalnia „Czeladź”.

Do kopalń grupy B należą kopalnie: Towarzystwa „Solvay” i „Mars”.

Do kopalń grupy C należą kopalnie: „Andrzej” (Brzeszcze), „Sobieski” (Bory), „Kościuszko”, „Jan Kanty” i „Piłsudski” (Jaworzno).

Do kopalń grupy D należą kopalnie: „Artur” (Siersza) i „Zbyszek” (Trzebinia).

§ 3.

Na czas trwania orzeczenia niniejszego z uwagi na obecną sytuację gospodarczą ustala się:

- a) dla kopalń „Saturn” i „Jowisz” oraz „Reden” wysokość punktu obliczeniowego na 30 groszy zamiast 31,5 groszy,
- b) dla kopalni „Flora” wysokość punktu obliczeniowego na 27,6 gr,
- c) dla kopalni „Grodziec II” wysokość punktu obliczeniowego na 28,68 gr zamiast 31,5 gr, jednak nie dotyczy to zarobków wynoszących poniżej zł 3,50 za dzień roboczy,
- d) dla kopalni „Mars” wysokość punktu obliczeniowego na 27,01 gr zamiast 28,68 gr.

Dla kopalń Warszawskiego Towarzystwa „Kazimierz” i „Juljusz” może być ustalony punkt obliczeniowy na 30 gr zamiast 31,5 gr pod warunkiem, że Towarzystwo zobowiąże się do nieprzewodzenia koncentracji i masowych redukcji.

W okresie od dnia 1 lutego do dnia 1 marca 1936 r. w kopalniach Warszawskiego Towarzystwa obowiązują stawki przewidziane w umowie poprzednio obowiązującej dla kopalń grupy A.

§ 4.

Orzeczenie niniejsze wchodzi w życie i obowiązuje od dnia 1 marca 1936 r. do dnia 31 maja 1936 r., a w razie niewymówienia na miesiąc przed tym terminem przedłuża się na następny kwartał i tak z kwartału na kwartał zawsze z możliwością wymówienia na miesiąc przed upływem kwartału.

W odniesieniu do Kopalń Towarzystwa Warszawskiego orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 lutego 1936 r.

Przewodniczący
Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej:
(—) *M. Klott*,
Główny Inspektor Pracy
i Dyrektor Departamentu.

Przedstawiciel Ministra
Sprawiedliwości:
(—) *Z. Sitnicki*,
Wiceprezes Sądu Okręgowego
w Warszawie.

Przedstawiciel Ministra
Przemysłu i Handlu:
(—) *Z. Korsak*,
Naczelnik Wydziału.

Sekretarz:
(—) *J. Wengierow*,
Radca.